

Газета сверстана
на компьютерах
"ЛИНТЕК"

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Вы не паспелі падпісацца на "Народную волю"? У вас яшчэ ёсць шанца атрымаваць газету з 1 лістапада. Для гэтага трэба аформіць падпіску да 15 кастрычніка.

Наш індекс 63222. Кошт падпіскі на месяц — 12 тысяч рублёў, на 2 месяцы — 24 тысяч.

Учора не адбылося пленарнае пасяджэнне Вярхоўнага Савета. Чаму?

У тым, што працяг сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у аўторак будзе сарваны, можна было не сумнявацца. Такаго ўдзіску дэпутаты не памятаюць за ўсе пяць гадоў. Многім з іх па некалькі разоў звонілі з высокіх кабінетаў выканаўчай улады і па розных прычынах адгаворвалі ад удзелу ў рабоце сесіі. Шмат што сказаў і прэзідэнт рэспублікі А. Лукашэнка, які напярэдадні выступіў па тэлебачанні.

І вось 10 гадзін раніцы 3 кастрычніка. Папярэдні падлік паказаў, што да кворума крыху не хапае. Значыць, пленарнае пасяджэнне няма сэнсу адкрываць. Пачынаецца звычайная дыскусія. Вядома, афіцыйнае тэлебачанне яе не пакажа. Але карэспандэнт "Народнай волі" запісаў на магнітафонную стужку, і ў нас ёсць магчымасць даць фрагменты выступленняў спікера і некаторых дэпутатаў Вярхоўнага Савета.

Бюджэт — справа сур'ёзная, і Вярхоўны Савет павінен абавязкова заслухаць гэтае пытанне

Пётр САДОЎСКІ,
дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

...Я думаю, што наша выканаўчая ўлада неканчаткова яшчэ страціла розум і ўсё ж такі яна дасць нам паслухаць сітуацыю пра бюджэт. Але мы павінны на гэты раз слухаць бюджэт не проста так. Мы павінны падрыхтавацца яго слухаць. Як я разумею гэта? Мы павінны зараз праз Кантрольную палату

атрымаць атрымаць даныя пра бюджэт, пра гаспадарчую дзейнасць Упраўлення справамі, пра тры грошы, якія не паступаюць у бюджэт, а зарабляюцца неадзе, так сказаць, прэзідэнцкай камандай, і невядома, куды яны ідуць. Мы павінны атрымаць дакладныя даныя, з чаго складалася бюджэт і прэзідэнцкі

фонд, і фінансаванне сілавых структур, і продаж зброі, і гаспадарчая дзейнасць і гэтакае далей. Вы, відаць, чыталі інтэрв'ю прэзідэнта "Известиям", якое было змешчана з месца, а можа, паўтара таму, дзе прэзідэнт сказаў, што ён асабіста прэзідэнт, да яго трэба падыходзіць з асобнымі меркамі і для яго ўсё роўна, дзе грошы: ці ва ўпраўленні справамі, ці ў бюджэце. Гэта, ведаеце, вельмі такая, я б сказаў,

смелая заяўка кіраўніка выканаўчай улады, якая павінна выконваць законы, закон аб бюджэце... На тое яна і выканаўчая ўлада. Таму трэба ў камісіях атрымаць гэтыя матэрыялы калі не сёння, дык заўтра, калі не заўтра, дык паслязаўтра і чакаць, працуючы ў камісіях, а бюджэт вылучыць не так проста. І калі мы падрыхтуемся і нам дадуць матэрыялы, то праз дзень-два сабрацца і тут гэта заслухаць...

Не трэба прымаць зварот да таго, хто не хоча слухаць. Трэба працаваць рэальна

Зянон ПАЗЫНЯК,
дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

...Сітуацыя зразумелая. Не проста так людзі сюды прыходзілі. Вось адны захацелі — прыходзілі, другія не прыходзілі. Адызваўся на іх на дэпутатаў з выкружэннем рук, з проста хамскімі выступленнямі на тэлебачанні, са знявагай дэпутатаў, знявагай цалых структур, з пагардай, што "папробуйце прыедзьце", з пасланнем камісій і гэтай далей. Парушалася заканадаўства, парушалася мараль і таму абсалютна правільна прапанава і спадара Смолара, і Старшыні Вярхоўнага Савета: зараз рыхтаваць пытанне аб бюджэце і адначасна разбірацца з гэтымі парушэннямі, якія былі і ў адміністрацыйным плане, і ў плане заканадаўчым. І, я думаю, не трэба ісці па шляху мільянаў пустую паперу, зварот да таго, хто не хоча слухаць — гэта бескарна. Я лічу, што трэба працаваць рэальна. Гэтыя людзі, якія прыходзілі, значыць, яны ўжо зрабілі выбар. І сапраўды разумеюць, што краіна ў небяспецы. Гэта беспрэцэдэнт, калі захоплены дзяржаўны бюджэт і ён выкарыстоўваецца кудысьці людзей так, як яны зачочуць. Калі на ахову здароўя — 23%, а на адміністрацыйныя — 30%. Калі не кантралюецца нічога, калі сапраўды, куды дзеліся тры грошы, якія былі алушчаны на Чарнобыль? Дзе яны? Дзе яны дзеліся? Гэта разбой! Гэта кримінальнасць! І тут прапанаваць гэтае пытанне, перамагчы гэты страх. Няма чаго бацца! Каго вы баіцеся? Каго, вы падумаеце! Я не баюся... Гэта ўсё парушэнне закона ад пачатку да канца. Учора дзве гадзіны з лішнім уся нацыя вымушана была слухаць хамскія выступленні. Зняважылі былі ўсе, падаваліся ўсе — гэта працяг "халоднай вайны", гэта ўвогуле нейкая, з пункту гледжання, з'ява ненармальнай псіхалогіі. І мы зараз пачынаем гаварыць аб тым, каб зрабіць нейкую чарговую заяву? Не, я ўсё ж такі прапанаваю рэальна працаваць. У нас ёсць і заканадаўчыя правы і ў нас ёсць магчымасці...

У нас ёсць усе паўнамоцтвы для плённай працы

Мечыслаў ГРЫБ,
Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

...На пленарным пасяджэнні васьмнадцатай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванадцатага склікання, якое адбылося 5-8 верасня 1995 года, было прынята адзінаццаць законаў Рэспублікі Беларусь. Усе яны, згодна з Канстытуцый Рэспублікі Беларусь, былі накіраваны на поўнае прэзідэнту Рэспублікі Беларусь у адпаведных тэрмінах. 21 верасня ў 18 гадзін па паважэнню начальніка дзяржаўна-прававага ўпраўлення Адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Марыяніна тры законы Рэспублікі Беларусь, а менавіта: "Аб унясенні змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь", "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў і дэпутатаў Рэспублікі Беларусь", "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь" прэзідэнтам не былі падпісаны і не вернуты ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь у 10-дзённы тэрмін.

22 верасня супрацоўнікамі Сакратарыята Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь былі складзеныя акты аб тым, што на падставе пункта 20 артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь законы лічацца падпісанымі. У гэты ж дзень яны былі накіраваны для апублікавання ў рэдакцыі "Народнай газеты" і газеты "Звязда". Два законы: "Аб унясенні змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь" і "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў і дэпутатаў Рэспублікі Беларусь" былі апублікаваныя спачатку 26 верасня "Народнай газетай", потым 27 верасня, газетай "Звязда". Закон "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь" не апублікаваны ў гэтыя і да сённяшняга дня. Але ўсе вышэйзгаданыя законы апублікаваны ў нумары 29 "Ведомостей Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь" і ўсталяваны ў дзеянне ў адпаведнасці з іх зместам.

27 верасня прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь у Вярхоўны Савет былі вернуты непадпісаныя ўсе адзінаццаць законаў, прынятых васьмнадцатай сесіяй Вярхоўнага Савета. У сувязі з тым, што законы не былі падпісаны і не вернуты ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь у 10-дзённы тэрмін, у адпаведнасці з пунктам 20 артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, законы лічацца падпісанымі. У гэты ж дзень яны былі накіраваны для апублікавання ў рэдакцыі "Народнай газеты" і газеты "Звязда". Два законы: "Аб унясенні змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь" і "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў і дэпутатаў Рэспублікі Беларусь" былі апублікаваныя спачатку 26 верасня "Народнай газетай", потым 27 верасня, газетай "Звязда". Закон "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб выбарах дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь" не апублікаваны ў гэтыя і да сённяшняга дня. Але ўсе вышэйзгаданыя законы апублікаваны ў нумары 29 "Ведомостей Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь" і ўсталяваны ў дзеянне ў адпаведнасці з іх зместам.

Прэзідэнт, калі вярнуў нашы законы, зрабіў такую паперу: "Вяртаю прынятыя Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь на паставе пункта 20 артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь законы лічацца падпісанымі. Існуе пытанне, зразумела, у прэзідэнта, для мяне і для вас усіх гэта не навіна, таму што прэзідэнт аб гэтым заўважыў адкрыта, дзе ён выступіў. Аб гэтым таксама было заўважана ім і ўчора. Але я мяркую, што пытанне пытаннем, але ж трэба ўсё вырашаць заканадаўчым шляхам. Ёсць пытанне — звярніцеся, калі ласка, у Канстытуцыйны суд. Няхай ён падвердзіць, што гэта так і нічога не будзе нікому згубаваць тое ці іншае і ўсім будзе зразумела, як і што на самой справе.

Я ўчора рабіў даручэнне на імя юрыдычнаму кіраўніцтву, і яны мне зрабілі лаведку, якую я хачу вам зачытаць.

"Даведка па пытанню аб правамоцнасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванадцатага склікання.

Згодна з артыкулам 91 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, паўнамоцтвы Вярхоўнага Савета захоўваюцца да акрыцыі першага пасяджэння Вярхоўнага Савета новага склікання. Артыкулам 7 Закона "Аб парадку ўсталявання ў сілу Канстытуцыі

Рэспублікі Беларусь" таксама прадугледжана, што дэпутаты Вярхоўнага Савета дванадцатага склікання захоўваюць свае паўнамоцтвы да акрыцыі першага пасяджэння Вярхоўнага Савета трінаццатага склікання.

У адпаведнасці з часткай другой артыкула 7 Закона "Аб Вярхоўным Саветах Рэспублікі Беларусь" Вярхоўны Савет лічыцца правамоцным пры выбранні не менш як дзвюх трацей ад агульнай колькасці дэпутатаў Вярхоўнага Савета. Вярхоўны Савет дванадцатага склікання выбіраўся па Канстытуцыі 1978 года, якая прадугледжвала, што ён склаўся з 360 дэпутатаў. На цяперашні час захаваў свае паўнамоцтвы 296 дэпутатаў, што складае больш за дзве траці ад іх агульнай колькасці. 2/3 складае 240 дэпутатаў, якіх добра ведаеце. Такім чынам, Вярхоўны Савет дванадцатага склікання захоўвае свае паўнамоцтвы і мае права ажыццяўляць усе функцыі заканадаўчага органа. У адпаведнасці з артыкулам 10 Часовага рэгламенту Вярхоўнага Савета сесія Вярхоўнага Савета правамоцная, калі на ёй прысутнічае не менш 2/3 дэпутатаў, выбраных на момант правядзення сесіі. Дэпутаты, паўнамоцтвы якіх дэмаганічна спынены, павінны разглядацца як невыбраныя і не могуць ўдзельнічаць пры ажыццяўленні кворуму для правядзення сесіі.

Акрамя таго, паважаныя дэпутаты, які таксама вам вядома, я рабіў запыт у Канстытуцыйны суд аб легітымнасці нашата Вярхоўнага Савета. Канстытуцыйны суд мае прапанаваць адказаў прыняцці да разгляду на той падставе, што ў яго няма ніякіх доказаў, ніякіх заканадаўчых актаў ці распрадэжэнняў лічбы гэты Вярхоўны Савет не правамоцным. І гэта зразумела, што ён пацвердзіў нашу легітымнасць. Іншага разумення я, напярэклад, не знаходжу, але ж некаторыя журналісты гэта рабілі па-свойму. Няхай разумеюць кожны так, як ён хоча.

Па-другое. Мы ведаем, што зараз прыкладна сем прапанаў Старшыні Вярхоўнага Савета знаходзяцца ў Канстытуцыйным судзе на тое, што спяралі ўказаў прэзідэнта з'яўляюцца неканстытуцыйнымі, што яны супярэчаць Канстытуцыі і заканадаўству. Усе гэтыя мае прапанаваць Канстытуцыйным судом прыняты да разгляду, а гэта, на мой погляд, калі лагічна разважаць, таксама падвяргае тое, што Канстытуцыйны суд прымае гэта да разгляду, таму што ён лічыць, што мы легітымны, мы законныя...

Сломать ситуацию — дело смелых и мужественных

Владимир САПРОНОВ,
член Президиума Верховного Совета Республики

...Я не против того, что предложил Станислав Антонович, чтобы сейчас собрать сход, сделать обращение к депутатам. Но я думаю, что это обращение ничего, абсолютно ничего не даст. Потому что хакский из нас по-разному оценивает ситуацию. Есть просто откровенно боязнь людей за свое будущее, за будущее своей семьи. И от этого нам никогда не уйти. До тех пор, пока те, кто не боится, пока те, кто имеет мужество приезжать и работать, не сломают ситуацию и люди на местах не почувствуют, что она ломается, сюда депутаты не придут.

У меня, допустим, большой вопрос заключен в том, что если бы мы даже и собрались и начали рассматривать законопроект, начали бы принимать их, я абсолютно убежден, что ни один из них не был бы подписан президентом. И мы своей работой практически ставим в крайнее сложное положение все институты государственной власти. Что сегодня делать? Что выполнять? Закон действует или не действует? Президент говорит, что они не действуют, и все боится "президентской машины". Верховный Совет говорит, что они действуют. Поэтому выход, на мой взгляд, заключен в другом. Мечыслаў Івановіч, скажыце, пажадней, вот учора прэзідэнт атрымаў дванаццаць эфін. Вы можаце атрымаць хіта бы часовай эфін на дзяржаўным тэлебачанні?

Старшыня: Пакуль не ведаю, але думаю, што не.

Трэба даць належную ацэнку заклякам, якія дэстабілізуюць сітуацыю

Алег ТРУСАЎ, дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

...Я таксама падтрымліваю прапанову дэпутата Навумчыка, каб, можа, заўтра сабрацца разам для правядзення слуханняў па бюджэце і па сітуацыі ў Нацыянальным банку. Я думаю, што Багданкевіч — чалавек законапаважальны і ў адносінах да міністра фінансаў на гэта слуханне прыйдзе.

Адначасова я прапанаваў дастаць стэндаграму ўдзячнасці прэзідэнту і раздзяць дэпутатам для азнаямлення, таму

што не ўсе змалі ўважліва запамінаць усе тэмы выказванняў, якія ён учора даў. Учора прэзідэнт звярнуўся да дэпутатаў не хадзіць па сесію. Прыгматы ён некалькі разоў гэта паўтараў. У сувязі з гэтым у мяне ўзнікла пытанне да вас і, хачэнне, да Канстытуцыйнага суда: у якой краіне мы маглі бачыць такога прэзідэнта, які заклякае парламентарыяў, каб не хадзілі па сесію і не працавалі. Мне здаецца, што на гэтых слуханнях і на прэзідэнцкіх Вярхоўнага Савета трэба даць належную ацэнку гэтым заклякам, якія дэстабілізуюць сітуацыю ў нашай дзяржаве.

Все, что необходимо было отдать людям, в бюджете было учтено.

Но вот вопрос — куда поделись деньги?

Иван СМОЛЯР, депутат Верховного Совета Республики Беларусь

...Я хотел бы все-таки обратиться к выступлению Геннадия Дмитриевича Карпенко. Возможно, мое выступление многие поймут, что я не хотел доложить о законе о радиационной безопасности и ядерной энергии. Я готов, и с удовольствием эту работу проделал на сессии, потому что уже министр энергетики Герасимов пытается строить подземную атомную станцию в Барановичах по просьбе руководства района. (Шум в зале.)

Почему я поддерживаю депутата Карпенко? Когда мы с вами утверждали бюджет, мы обсчитали все затраты. И все то, что необходимо отдать по черныбыльскому закону, оно было учтено... Все эти деньги были в бюджете заложены. Почему депутаты лишили льгот детей в зоне 1,5? Я имею в

виду бесплатное лекарство, проезд. Ведь эти деньги в бюджете были. Спрашивается, а куда деньги подевались?

Я скажу, становится вы одного с другим. Попитка "раздаться и встать" она же в истории прошла, и всякому понятно. Мне только непонятно одно: если мы эту пенсию погасили в законе и в бюджете, почему на эту пенсию не хватило денег? Поэтому очень правильное предложение: если мы начнем сессии и начнем заниматься другими вопросами, то мы, я скажу, сделаем ошибку, потому что сегодня к нам идет масса заявлений, обращений письменных, устных, телефонных. Почему мы лишим таких-то льгот и компенсаций этих черныбыльцев. Приходится объяснять, что Верховный Совет никакого отношения к этому не имеет, что это сделано административной исполнительной властью и мы никакими законодательными решениями не принимаем...

Втемную играть, думаю, уже нет необходимости

Геннадий КАРПЕНКО,
депутат Верховного Совета Республики Беларусь

...Уважаемые депутаты! Уважаемые Мечыслаў Івановіч! ...Мы договорились, и были такие договоренности лично с премьером и с министром финансов о том, что продолжение сессии мы начнем с рассмотрения бюджета, рассмотрения программы. Более того, и бюджет, и программа должны были быть представлены в комиссии для детальной проработки. Однако ни один, ни второй документ в комиссию не по-

ступил. Основные вопросы сессии, которые мы должны были именно сейчас и рассматривать, практически не подготовлены и не представлены в Верховный Совет. Более того, вчера уважаемый Александр Григорьевич, выступая по телевидению, заявил о том, что он делал все изменения в бюджете потому, что все депутаты находились в отпусках, в Крыму, вальсировали-трелили или еще что-то делали. Мы вот сидим уже, не

тремеем, не вальсеем, но, пожалуйста, давайте мы будем последовательны и действовать в соответствии с тем решением, которое мы принимали на сессии Верховного Совета. Я считаю, что нет необходимости и просто нет возможности проводить сессию Верховного Совета до тех пор, пока правительство, Кабинет Министров, президент не представят в парламент изменения в бюджете и программу выхода из экономического кризиса. Она, эта программа, нигде не рассматривается, прошлое давно закончилось с трес-

ком и провалом, однако, я еще раз говорю, как ни странно, и уже не только для депутатов, а для всего населения, что эти документы не выносятся на народный суд. В конце концов я как гражданин хочу знать, что будет дальше со мной, что будет дальше с моей семьей, как будет изменяться жизнь нашей республики. Втемную играть, думаю, уже нет необходимости...

М.Гриб сразу ж адказаў Г.Карпенку:

— Каб не зацягваць гэтае пытанне,

я зраблю вам адказ. Так, сесія выразіла гэтае пытанне і зрабіла адпаведнае даручэнне. У сувязі з гэтым даручэннем я зрабіў запыт да старшыні Кабінета Міністраў Міхаіла Мікалаевіча Чыгры і да міністра фінансаў Паўла Уладзіміравіча Дзіка. Яны мне адказалі, што яны падрыхтаваны на гэтыя пытанні, яны іх распрацавалі і накіравалі на зацвярджэнне прэзідэнту. Пасля гэтага я зрабіў запыт да прэзідэнта, каб ён дазволіў гэтым асобам прыйсці на сесію і зрабіць адпаведныя справядзачы. Аднак адказаў на свае запыты я не атрымаў.

Рэспубліка ў небяспецы, і пра гэта павінен задумацца кожны дэпутат

Станіслаў ШУШКЕВІЧ, дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

...Мне здаецца, што копчэй нам крывадушнічаць і гуляць у жмуркі. Мы неслетымымі не таму, што гэта прадугледжана ў Канстытуцыі альбо ў законах, а таму, што не можам сабрацца на сесію. Кворум не збіраецца, значыцца, Вярхоўны Савет не існуе. Што гаварыць аб тым, каб нас прымаў у Савет Еўропы, ездзіць у Страсбург, збіраць прэзідэнцтва і ўсё тое... Трэба было працаваць і даць ацэнку: можам мы сабраць сесію ці не? Калі не можам, дык не трэба тут пець на ладан. Гэта ж проста глупства! Што мы для сёму збіраем камісію і будзем гаварыць: як дрэнна выконваецца бюджэт? Не існуе галіны ўлады! Не існуе галіны заканадаўчай улады! Не існуе прадстаўнічай улады ў рэспубліцы, якая здольна кантралюваць распаўсюсюшуюся да ўседаволу выканаўчую ўладу. Вось якое становішча ў нас у Беларусі!

...Трэба звярнуцца да астатніх дэпутатаў, запысці іх на сесію, сказаць, што рэспубліка ў небяспецы, што мы ў існуючым падзеі. Паглядзіце, што робіцца — стаў усё эканамічным паказчыкам, усёдавол, вас трасуць на мытні. Ну, дзе ж вы такое бачылі?

...Паглядзіце, пра што гаворыць наш прэзідэнт! Я не магу гэта слухаць па тэлебачанні... Спачатку пенсіі албэраюцца, цяпер пенсіі дадуцца. Пасля аднаго — другое. Мігуня, мігуня! А мы, прадстаўнічая ўлада, мы павінны абараняць народ ад гэтага ўседаволу, мы павінны зараз і яшчэ будзем грым спяваць тут перад пачаткам сесіі нашай альбо вынаваць з лямі на радзэнні. Ды смеху гэта варта! І будзці смяяцца ўсе газеты заўтра. Я лічу толькі так: стварылі камісію скода, зрабіў зварот і пасля гэтага збірацца паслязаўтра сесія. Збірацца — будзе працягвацца, не збірацца — усё...

Из первых уст 100-процентной оплаты коммунальных услуг пока не будет

Кабинет Министров не намерен вводить в течение нынешнего отопительного сезона 100-процентную оплату населением коммунальных услуг.

Об этом заявил на встрече с представителями республиканского Клуба директоров премьер-министр Михаил Чигирь. В то же время правительство, по его словам, рассчитывает, что 60 процентов затрат будут возмещаться самими потребителями. Это не те 10

процентов, которые были установлены в прошлом году. За счет этого должно улучшиться состояние расчетов по коммунальным платежам, считает премьер.

Лариса ЛАЗАРЬ,
Белинформ.

Мені ж гадзіну працягвалася дыскусія. Было прынята такое рашэнне: пакуль дэпутаты папрасіваюць у кабінетаў, каб зрабіць працяжную работу. Што прынясе сённяшні дзень? Ён, думаецца, даць адказ на пытанне, якое хвалюе кожнага, — ёсць у нас дэмакратыя ці няма?

Духоўны скарб

20. Хто такі Гедзімін?

Гедзімін быў сынам вялікага князя Вішня і ўзшоў на вялікі княскі пасад у 1316 годзе пасля смерці бацькі. Пачатак яго княжання быў пазначаны перамогай над крыжакамі пад Жэймамі. Каб супрацьстаяць Орду, вялікі князь узводзіць шэраг замкаў на паўночным захадзе Беларусі (у Троках, Вілені, Медніках, Новагародку, Лідзе, Мядзеле). Ён жа пераносіць сталіцу Вялікага Княства з Новагародка ў Віленю — старадаўні цэнтр крывіцкай каланізацыі, які напачатку меў назву Крывічын, — і будзе там замак. У 1320 годзе каля Меднік Гедзімін на чале беларускай войска зноў разбіў крыжакоў. Але дасягнуць перамогі над Ордаю, было немагчыма, таму ён актыўна падтрымліваў варажых крыжакам Рыгу, Пскоў і Польшчу.

Шукаў Гедзімін і міжнароднага прызнання Вялікага Княства і з гэтай мэтай паслаў граматы да папы рымскага Яна XXII, у якой павядаміў, што жадае

прыняць хрысціянства паводле заходняга абраду, а таксама ахрысціць пантану ў сваёй дзяржаве. Але планы Гедзіміна не знайшлі падтрымкі як сярод праваслаўных, так і сярод прыхільнікаў пантану ў Вялікім Княстве. Акрамя таго, яны не апаўлялі і палітычным інтарэсам Ордына крыжакоў, бо кавалі "падставу" іхняй экспансіі на ўсход. І вялікі князь мусіў адмовіцца ад сваёй задумы.

Следам за сваімі паліраэдыкамі Гедзімін працягваў палітыку аб'яднання беларускіх земляў, умацавання намага гаспадарства. У часы яго валадарання ў склад Княства ўвайшлі Менская, Віцебская, Гурэва-Пінская землі. Палітычная мудрасць Гедзіміна выявілася ў тым, што новым землям ён гарантаваў захаванне традыцыйных законаў — "старыны не рушыць, навіны не ўводзіць".

Загінуў Гедзімін падчас штурму нямецкага замка Баербург у 1341 годзе.

Вітаўт ЧАРОПКА.

21. Калі распачалося суперніцтва паміж Вільняй і Масквою?

Геаграфічнае становішча Вялікага Княства Літоўскага і Маскоўскага дзяржаваў вызначыла характар іх узаснадавання. Да першых канфліктаў паміж Вільняй і Масквою далі пачатак талы княжання Гедзіміна. Вялікае Княства прэтэндавала на лідэрства ў Усходняй Еўропе, на ролю збіральніцы ўсходнеславянскіх земляў: Альтэрд, падтрымліваючы Цвер, ажыццяўляў тры паходы на Маскоўшчыну, даходзіў да самай Масквы; пад пратэктаратам Вітаўта знаходзіліся Ноўгарад Вялікі, Пскоў і Разань.

Ужо пасля таго, як усе беларускія землі аб'ядналіся ў Вялікім Княстве Літоўскім, Маскоўская дзяржава, выйшшы пры падтрымцы запаводаных ханаў у лік першых сярод княстваў Уладзіміра-Суздальскай Русі, пачала актыўна павялічваць свае землі за кошт іншых. Падобнае суседняе княства, пад канец XV стагоддзя яна ўсустыж падышла да ўсходніх межаў Вялікага Княства. І калі маскоўскі князь Іван III (1462—1505) назваўся "государем всея Руси", ён адкрыта выступіў з тэ-

рытарычнымі дамаганнямі да Вільні: абвясціў сваёй вартыняй Палішча, Віцебск, Смаленск да іншых беларускіх гарадз. У 1492 годзе Маскоўская дзяржава паручыла "вечны мир" з Вялікім Княствам і развясла супраць яго вайну. Палітычная праграма так званай "узаўдзяння" спартыбасі Масквы для апраўдання анексіі беларускіх і ўкраінскіх земляў.

З гэтага часу вызначальным фактарам гістарычных падзей ва Усходняй Еўропе было смяротнае супрацьборства Масквы і Вільні. Захопніцкая вайна маскоўскіх уладароў сталі амаль бесперапыннымі: яны выліся ў 1492—1494, 1500—1503, 1507—1508, 1512—1522 гадах і г.д. Вільня мусіла тады ўсе намаганні скіроўваць на абарону сваіх межаў. Лінія супрацьборства паміж Масквой і Вільняй з'яўлялася фактычна лініяй супрацьборства розных палітычных сістэм, розных культурных цывілізацый, розных светаў — дэмакратычнага еўрапейскага і дэспатычнага ўсходняга.

Вітук ГАСЕВІЧ, кандыдат гістарычных навук.

Слухайце ў эфіры

Беларускае радыё ў Польшчы

Ужо больш за тры гады ў Варшаве на польскім радыё дзейнічае беларуская радыёкапія.

Асноўная мэта ёсць перадаць — паведамляць беларускім грамадзянам пра падзеі ў Польшчы і свеце на беларускай мове. Не малое месца ў эфіры аддаецца палітычным і эканамічным каментарыям, пытанням культурна-нацыянальнай жыццё.

Супрацоўнікі радыёкапіі асабліва ўвагу звяртаюць на двухбаковае польска-беларускае супрацоўніцтва і жыццё беларусаў у Польшчы і палкаў на Беларускае радыё.

Перадачы выходзяць у эфір тры разы ў дзень: у 14.30 на кароткіх хвалях 41,18 м і 50,04 м, у 16.30 на кароткіх хвалях 41,27 м і 49,22 м, у 19.00 на кароткіх хвалях 41,27 м і 49,22 метра.

Слухачы могуць пісаць на радыё па адрасу: Беларускае радыё польскага радыё, 00-977 Варшава, паштовае скрынка 46, Польшча.

Ігар ВАСІЛЬЕВ.

Усяляе бачы...

Стрэлы ў тэатры

Яны прыгрымелі ў гадавіку нараджэння "бацькі ўсіх народаў"

Той вечар 21 снежня 1952 года памятаюць многія слушачы. У ліку іх і аўтар гэтых радкоў, тады пачынаючы журналіст рабіннага газет. З нагоды дня нараджэння Сталіна ў Сілух завітаў калектыву Мінскага рускага драматычнага тэатра. У раскошным доме па тым часе гарнізонным Дома афіцэраў на вуліцы Віленскай ён даваў спектакль па п'есе Б.Лаўрэна "Голас Амерыкі" — у духу набіраючай тады сілы "халоднай вайны". У фак навідавоку быў выстаўлены велізарны партрэт Сталіна ў мундзіры генералісіма. На паліцыі лі падножжа тырана ўдольваў супрацоўнікі дома паставілі гаршчокі з кветкамі.

Недзе ў сярэдзіне спектакля, калі на сцэне шлі бурная лямка паміж варажых тэрамі двух супрацьпалюжных тэраў, у залу з боку фак гаропілі крокам зайшоў малады лейтэнант. Я звярнуў на яго ўвагу таго, што сядзеў побач з палювым праходзім залы. У адно імгненне лейтэнант выскочыў з кішэні пісталет і зрабіў чатыры стрэлы па сядзеўшым спына да яго двух афіцэраў. Адзін з іх ускочыў і, абцягнуўшы левы руцё плечы, з якога нурком лілася кроў, пакнуўся ў бок сцэны, што выклікала

Міхась ТЫЧЫНА, г. Слуцк.

Литва требует от России 1 миллиард 740 миллионов долларов. А сколько же миллиардов может потребовать Беларусь?

В свое время в Литве была создана специальная правительственная комиссия по установлению ущерба, нанесенного природе Литвы советскими и российскими войсками в период 1940—1993 годов. Она подсчитала, что Россия должна уплатить Литве 1 миллиард 740 миллионов долларов США. Министр экономики Литвы А.Василиускас сказал, что "вышеуказанную сумму составляют три основных компонента: расходы, связанные с очисткой природы военных территорий (730 млн. долларов), восстановление почвы и лесов на этих участках (370 млн. долларов) и иные экономические потери (640 млн.)."

Леонид КУЧМА:

Вступление в таможенный союз СНГ на данном этапе не в интересах страны

Быстрое присоединение Украины к таможенному союзу СНГ приведет к тому, что "через какое-то время украинская экономика станет придатком российской". Об этом на днях заявил президент Леонид Кучма. По его мнению, "к таможенному союзу надо идти постепенно, как шла Европа, через введение свободной торговли". Однако в любом случае, считает

президент, "каждая страна при выборе своего отношения к таможенному союзу исходит из собственных национальных интересов".

ИТАР—ТАСС — "Народная воля".

Мирча СНЕГУР:

"Молдова не намерена вступать в военные блоки"

Выступая на пленарном заседании сессии парламентской ассамблеи Совета Европы в Страсбурге, президент Молдовы Мирча Снегур коснулся проблемы вывода из Молдовы российских войск и возможности при

соединения республики к военным блокам. Он отметил, что Конституция Молдовы запрещает ей стране участвовать в каких-либо военных альянсах и

размещать иностранные базы на своей территории. Постому Кучма "отверг предложение России превратить ограниченный контингент российских войск в военную базу".

Французская полиция боится разыскивать преступников

Во все более опасных условиях вынуждены нести службу французские полицейские.

Так, в первой половине текущего года было арестовано 1200 полицейских, то есть в среднем шесть человек в день, что на сорок процентов больше прошлого года.

"У полиции совершенно нет авторитета. Люди, так или иначе пострадавшие от экономического и социального кризиса, воспринимают стражей порядка как своего рода оплотворение государства, которое бросило их в беде. Поэтому они и восстали против его символа — полиции", — заявил Жан-Луи Арайол, руководитель профессиональной организации полицейских Парижа.

Живущие в пригородах крупных городов подростки и молодежь стали настолько агрессивными по отношению к полицейским, что стражи порядка Лиона и Марселя уже не решаются патрулировать в определенных районах. В обиходе подобные жилые районы называют "территориями вне закона".

На обложке "Плэйбоя"

в инвалидной коляске

В инвалидной коляске красуется на обложке голландского издания "Плэйбоя" Аннемари Постма. Но у нее нет, точнее говоря, они едва видны... В 13-летнем возрасте Аннемари болела каким-то неизвестным вирусом, вследствие чего ноги у нее оказались парализованными. Не помогло никакое лечение, и с тех пор она прикована к инвалидному креслу.

Частным образом Аннемари закончила школу и, получив аттестат зрелости, стала работать менеджером по маркетингу в одной из фирм по изготовлению инвалидных кресел. Там-то ее и привлекли репортеры "Плэйбоя" и сняли обнаженной в инвалидном кресле. Теперь и мечтаю о том, чтобы хоть однажды попасть на страницы журнала "Вог", — сказала Аннемари.

Французская полиция боится разыскивать преступников

Во все более опасных условиях вынуждены нести службу французские полицейские.

Так, в первой половине текущего года было арестовано 1200 полицейских, то есть в среднем шесть человек в день, что на сорок процентов больше прошлого года.

"У полиции совершенно нет авторитета. Люди, так или иначе пострадавшие от экономического и социального кризиса, воспринимают стражей порядка как своего рода оплотворение государства, которое бросило их в беде. Поэтому они и восстали против его символа — полиции", — заявил Жан-Луи Арайол, руководитель профессиональной организации полицейских Парижа.

Живущие в пригородах крупных городов подростки и молодежь стали настолько агрессивными по отношению к полицейским, что стражи порядка Лиона и Марселя уже не решаются патрулировать в определенных районах. В обиходе подобные жилые районы называют "территориями вне закона".

На обложке "Плэйбоя"

в инвалидной коляске

В инвалидной коляске красуется на обложке голландского издания "Плэйбоя" Аннемари Постма. Но у нее нет, точнее говоря, они едва видны... В 13-летнем возрасте Аннемари болела каким-то неизвестным вирусом, вследствие чего ноги у нее оказались парализованными. Не помогло никакое лечение, и с тех пор она прикована к инвалидному креслу.

Частным образом Аннемари закончила школу и, получив аттестат зрелости, стала работать менеджером по маркетингу в одной из фирм по изготовлению инвалидных кресел. Там-то ее и привлекли репортеры "Плэйбоя" и сняли обнаженной в инвалидном кресле. Теперь и мечтаю о том, чтобы хоть однажды попасть на страницы журнала "Вог", — сказала Аннемари.

Малолетние пьяницы

Более половины английских девочек в возрасте 11—12 лет потребляют алкоголь. Об этом свидетельствуют данные исследования, проведенного специалистами Оксфордского университета.

Среди мальчиков того же возраста спиртные напитки потребляет лишь каждый второй-третий.

Специалисты обращают внимание также и на то, что подростки пьют в основном не на вечеринках или в дружеской компании, а дома — вместе с родителями. И эта тенденция чрезвычайно опасна: среди 15-летних уже 75 процентов детей потребляют алкоголь дома.

Ни му, ни ку-ка-ре-ку

Изучив череп первобытного человека и физиологию его речи, французские морфологи определили, что наши далекие предки были не в состоянии произнести звуки "и", "с", "у", но зато отчетливо издавали звуки "е", "а".

В результате исследования обнаружены останки первых жителей Европы, населявших юг Франции 450 тысяч лет назад, установлено: нижняя челюсть первобытного человека соединялась с горлом при помощи вертикальных связок, губы располагались параллельно, а язык был не столько мясистым, чем у современного человека.

ЭКСТРА-ПРЕСС.

Правящая Демпартия Туркмении хочет видеть Ниязова пожизненным президентом

Вопрос о предоставлении "пожизненных полномочий по руководству партией и государством" президенту Сапару Ниязову планируется обсудить на втором съезде правящей Демократической партии Туркмении (ДПТ), который намечен на

первую половину 1996 года. Такое решение было принято на очередном пленуме ДПТ, состоявшемся в д.н.х в Ашхабаде. Председателем Демократической партии Туркмении является С.Ниязов.

Беларусь — Германия

Віцебскі факстрот бургамістра Варнеке

Бургамістр нямецкага горада Нінбурга, што ў Ніжняй Саксоніі, Рольф Варнеке — кантакты і даволі завадны чалавек. Быў у візітах у Віцебск і завітаў у Мінск, каб "пабачыць Грушавога", кіруюніка добрычыннага фонду "Дзеянне Чарнобыля". Тут і спаткаўся з ім. І не змог ўтрымацца, каб не задаць яму некалькі пытанняў.

Іван МАКАЛОВІЧ

— Партнёры, з якімі мы ўжо супрацоўнічалі.

— Вас не пужае сітуацыя — палітычная, эканамічная, — якая тут склалася?

— Вядома, яна не спрыяе справе. Але гэта свайго роду і выклік нам. Да таго ж мы разумеем, што наш вопыт, веды нам патрэбны для лепшага разумення сваёй сітуацыі і шляхоў выхаду з яе.

— Па якіх накірунках Вы плануеце развіваць супрацоўніцтва з нашай краінай?

— У нас ёсць Цэнтр кантактаў з Беларуссю. У яго вялікая праграма дзеянняў. Называю асноўныя пункты. Гэта — садзейнічаць прымяненню паміж нашымі народамі. Тут мяркуецца абмен дэлегатарамі. Хацелася б наладзіць сустрэчу вэтэранаў абедвух краін. Думаю, мы зможам падсвоіць у правядзенні канверсіі. Другі накірунак — дапамога ахвярам Чарнобыля. На гэты конт у Ніжняй Саксоніі 50 ініцыятыў. Штогод тысячы дзяцей адпачываюць у саксоніях. Плануем мерапрыемствы з нагоды дзесяцігадовай атамнай трагедыі. Ва ўсіх школах Германіі пройдзе ўрок, прысвечаны гэтай дадзі і ахове навакольнага асяроддзя. Чакаецца, што кожны школьнік ахвярае на названую мэту 10 марак. Вядома, мы будзем праводзіць семінары па перадачы нашых вопытаў, арганізацыі рынковых адносін. Ну і культурныя, спартыўныя абмены. Мы збіраемся правесці дні беларускай культуры ў Нінбургу, нашы прамадзеныя выкажваюць жаданне паехаць на радзіму Марка Шагаліа. Словам, у нас шырокае поле дзейнасці. І мы ўжо, як кажуць у вас, "засучылі рукаваў".

— Гэта ўдзялена ў Віцебск?

— І ў Мінск. З Грушавым.

— Вядома, унесены і далаўнённы?

— А як жа. Але пра іх пакуль што раіна гаварыць.

— Што ў вас параліла?

— Вам неабходна зрабіць вось што. Найперш — правесці зямельную рэформу, каб на палетках з'явіўся гаспадар. Па-другое, змяніць падатковую сістэму. І, нарэшце, стварыць добрую заканадаўчую базу, выпрацаваць правілы гульні для ўсіх.

— Чаму менавіта гэтыя тры заданы нам неабходна вырашыць найперш?

— Таму што менавіта яны дапамаглі ў рэфармаванні Усходняй Германіі.

— Вы лічыце, што наша сітуацыя падобна да той, што была ў ГДР пасля ўз'яднання з ФРГ?

— Так.

— А чаму Вы так лічыце?

— У гэтым мяне яшчэ раз пераканаў семінар у Віцебску. Там задавалі тры ж самыя пытанні, што і ў ГДР падчас падобных нарад.

— Хацелася б пагаварыць аб супрацоўніцтве Нінбурга з Беларуссю... Што вы сюды вабіць?

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— Дзякуючы! Прывітанні.

— Гамістар... У нас ніколі не дазвільна кантактаў з Віцебскам. Я даўно збіраўся сюды, яшчэ нават калі быў намеснікам гарадскога галавы. Ды завару, калі трэба было ехаць. А тут летас былі ў нас з горада на Дзвіне, папрасілі правесці ў іх семінар па самакіраванню... Так што я навінен быў "правесці сюды семінар". І прывіце.

— Як прайшоў?

— Вельмі цікава. А галоўнае, прыкніпулі грунтоўны план супрацоўніцтва ў галіне эканомікі, культуры, спорту.

— Снадар Варнеке, што найбольш уразіла ў вас?

— Цеплыня сустрэчы. У вас шырокая душа. Нават цяжка развітацца. Скажу шчыра, не чакалі мы такога прывітаньня.

— А што замяшчала?

— Тое, што мы не ўбачылі ў вас пачатку вялікіх рэформ. А той факт, што моладзь прапаравала выбары, засучыла рукаваў... Я чалавек збоку, не магу і не хачу ўмешвацца ў вапыя справы, я толькі выказваю свае назіранні. Азінае надзея, у вас ёсць людзі, якія імкнучы змяніць справы да лепшага.

— Што б Вы параліла?

— Вам неабходна зрабіць вось што. Найперш — правесці зямельную рэформу, каб на палетках з'явіўся гаспадар. Па-другое, змяніць падатковую сістэму. І, нарэшце, стварыць добрую заканадаўчую базу, выпрацаваць правілы гульні для ўсіх.

— Чаму менавіта гэтыя тры заданы нам неабходна вырашыць найперш?

— Таму што менавіта яны дапамаглі ў рэфармаванні Усходняй Германіі.

— Вы лічыце, што наша сітуацыя падобна да той, што была ў ГДР пасля ўз'яднання з ФРГ?

— Так.

— А чаму Вы так лічыце?

— У гэтым мяне яшчэ раз пераканаў семінар у Віцебску. Там задавалі тры ж самыя пытанні, што і ў ГДР падчас падобных нарад.

— Хацелася б пагаварыць аб супрацоўніцтве Нінбурга з Беларуссю... Што вы сюды вабіць?

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё, што я маю.

— А гэта ўсё,

